

Aan: Raadsgroep Herindeling Westerkwartier, vergadering van 13 april 2017
Van: Stuurgroep Westerkwartier
Betreft: Nadere toelichting verantwoordelijkheden en rollen
Doel: Ter informatie
Datum: 1 maart 2017
Bijlagen: 1. Processchema
2. Detailplanning

Aanleiding

In deze notitie een uitwerking van de individuele verantwoordelijkheden leden van de Stuurgroep, Secretarissenoverleg en Griffiersoverleg. Aanleiding is de wijze waarop de afstemming tussen de raads werkgroep en de bestuurlijke werkgroep op het gebied van P&C plaats moet vinden. Met name daar waar besluitvorming naast ambtelijk/organisatorische ook politiek/bestuurlijke implicaties heeft (en dus de rol van de Stuurgroep en de rol van de Raadsgroep “bij elkaar komt”) is het van belang goede onderlinge afspraken te maken.

Een eerdere versie van voorliggende notitie is in de Raadsgroepvergadering van 9 februari jl. al toegelicht vanwege de geagendeerde evaluatie van de Raadsgroep. Naar aanleiding daarvan is de tekst over de rol van de Raadsgroep zoals die in de verordening is vastgelegd overgenomen. In de vergadering van de Stuurgroep van 21 februari jl. is gevraagd de rol van de portefeuillehouder Westerkwartier (zowel richting de portefeuillehouders in de vier gemeenten als wat betreft de afstemming met gemeentesecretarissen en griffiers) nader te preciseren. Ook is aangegeven dat de interveniërende rol van de procesbegeleider pas na instemming met eerst verantwoordelijken binnen de projectorganisatie Westerkwartier kan plaatshebben.

Rollen onderdelen projectorganisatie

In het plan van aanpak zijn in algemene zin de rollen van de gremia van de projectorganisatie beschreven. Omwille van de volledigheid hier toch een korte recapitulatie:

- Raden: zijn eindverantwoordelijk om alle besluiten in het kader van de herindeling te nemen die onder de verantwoordelijkheden van de gemeenteraad vallen (volksvertegenwoordiging, kaderstelling en controle), zijn budgetverantwoordelijk en zijn opdrachtgever (via de colleges) aan de Stuurgroep;
- Raadsgroep: de rol is gerelateerd aan de bevoegdheden van de raden zijnde volksvertegenwoordiging, kaderstelling en controle. De Raadsgroep rekent onder andere klankborden en afstemming, advisering, kaderstelling, procesbeheersing en controle tot haar taken.

Ze fungeert als intermediair tussen de raden en de Stuurgroep. De Raadsgroep neemt kennis van de voortgang op basis van informatie uit de Stuurgroep. Over onderwerpen die “des raads” zijn zullen door de vier individuele raden besluiten worden genomen¹;

- Stuurgroep: bevoegd namens de afzonderlijke colleges om alle beslissingen in het kader van het herindelingsproces te nemen. Is opdrachtgever van het Secretarissenoverleg en verantwoordelijk voor de integrale uitvoering van het plan van aanpak. Is verantwoordelijk voor de afstemming met

¹ In de evaluatie van de Raadsgroep op 9 februari jl. zijn, nu het fusieproces in een andere fase is beland, nadere afspraken gemaakt over de eigen verantwoordelijkheid van (en besluitvorming door) de Raadsgroep. Ook is besloten de vergaderingen in beginsel openbaar te maken. Een en ander zal worden vastgelegd in een aangepaste verordening.

- de Raadsgroep, het overleg met het BGO en verantwoordelijk voor de externe communicatie en informatievoorziening;
- Secretarissenoverleg: verantwoordelijk voor het uitvoeren van opdrachten van en het voorbereiden van besluitvorming in de Stuurgroep. Maakt daarbij gebruik van meerdere ambtelijke werkgroepen. Is verantwoordelijk voor de interne communicatie en de afstemming met de BOR;
 - Ambtelijke werkgroepen: krijgen, onder verantwoordelijkheid van het Secretarissenoverleg, de opdracht op hun werkgebied de verschillen qua beleid en uitvoering te inventariseren en - op basis daarvan - met (harmonisatie)voorstellen te komen. Bij voorstellen voor nieuw beleid zal ook een bestuurlijk-politieke afweging moeten worden gemaakt. In deze afweging is een inhoudelijke rol (via een raadswerkgroep) van de Raadsgroep gewenst;
 - Griffiersoverleg: bereiden de vergaderingen van de Raadsgroep voor. De griffiers leggen geen verantwoording af aan de Stuurgroep, wel aan de Raadsgroep. Zij bereiden die onderwerpen voor die tot het zelfstandige domein van de raden behoren en betrekken, waar nodig, daarbij raadsleden in te vormen raadswerkgroepen. Overige onderwerpen (voor de Raadsgroep) zullen via de lijn van het Secretarissenoverleg en Stuurgroep met de griffiers worden afgestemd;
 - Raadswerkgroepen: krijgen, onder verantwoordelijkheid van de Raadsgroep en ondersteund door de griffiers, de opdracht op hun werkgebied met voorstellen voor de nieuwe gemeente c.q. de nieuwe raad en griffie-organisatie te komen.
 - Secretarissen-griffiersoverleg: periodiek afstemmingsoverleg waar de onderwerpen worden besproken die zowel een ambtelijk-organisatorische als een politiek-bestuurlijke component kennen en waarover (nog) geen consensus is bereikt over de wijze waarop het onderwerp binnen de projectorganisatie (met aandacht voor ieders rol en betrokkenheid) wordt aangevlogen.
 - BOR: gesprekspartner van WOR-bestuurder namens het secretarissenoverleg op alle onderwerpen (met uitzondering van dat tot het domein van het BGO behoort). De Ondernemingsraden van de betrokken gemeenten dragen hun verantwoordelijkheden (in het kader van de herindeling) over naar de BOR;
 - BGO: gesprekspartner van de werkgever (i.c. de Stuurgroep) wat betreft de arbeidsvoorwaardelijke kant van de herindeling (sociaal statuut, arbeidsvoorwaarden en waardering functies).

Besluitvorming binnen de projectorganisatie

Gedurende de voorbereiding op de fusie per 1-1-2019 kan een opdracht of voorstel op vier verschillende wijzen tot een besluit of voorgenomen besluit leiden.

In het geval een raadsbesluit nodig is kunnen de huidige raden op voorspraak van de Raadsgroep allen (bij voorkeur gelijktijdig) hetzelfde besluit nemen (zoals dat bijvoorbeeld is gebeurd bij vaststelling van het Herindelingontwerp). De andere mogelijkheid is dat het formele besluit pas door de nieuwe raad van de gemeente Westerkwartier (dus na 1-1-2019) wordt genomen (dit kan dan weer “per hamerslag in de eerste vergadering” dan wel na het doorlopen van een “normaal” behandelproces).

Ook in de “collegelijk” zijn twee vormen van besluitvorming gedurende de voorbereiding mogelijk: of door middel van vier collegebesluiten (“besluit Stuurgroep”), ofwel door het vaststellen van een voorgenomen besluit dat door het nieuwe college van de gemeente Westerkwartier in haar eerste vergadering wordt bekrachtigd.

Welke “lijn” wordt belopen is afhankelijk van de verantwoordelijkheidsvraag (zie rollen hierboven). Daar waar verantwoordelijkheden (van colleges en raden) elkaar raken is het van belang met elkaar af te stemmen. Dan komen ook individuele rollen van griffiers, gemeentesecretarissen en stuurgroepleden in beeld.

Rol van individuele leden

Het werk in de projectorganisatie wordt gedaan door ambtelijke werkgroepen en de raadswerkgroepen. De werkgroepen ontvangen (bestuurs)opdrachten in het kader van de vormgeving van de nieuwe gemeente,

komen met ideeën, voorstellen en formuleren wellicht nieuwe beleidsvoorstellen voor de nieuwe gemeente.

Tijdens het vormgevingsproces zal er geregeld formeel en informeel contact zijn tussen “opdrachtgever en opdrachtnemer”. Vanuit de integrale verantwoordelijkheid is dit gewenst, maar het kan ook een rol hebben op het moment dat er verschillen van inzicht (inhoudelijk dan wel over het proces) bestaan.

In het plan van aanpak worden ook individuele leden van het Secretarissenoverleg, het Griffiersoverleg en de Stuurgroep, alsmede de projectsecretaris en de procesbegeleider, enkele specifieke taken toegedicht. Leden van de Stuurgroep fungeren tevens op een aantal onderwerpen als portefeuillehouder Westerkwartier. Bij de portefeuillevreiding is aangehaakt bij de indeling naar ambtelijke werkgroepen. De vier gemeentesecretarissen in het Secretarissenoverleg fungeren als linking-pin tussen enerzijds Stuurgroep en portefeuillehouder en anderzijds een aantal ambtelijke werkgroepen. De Griffiers nemen deel aan (en zijn trekkers van) de raadswerkgroepen. Deze rollen worden hierna nader toegelicht.

- Linking-pins in het Secretarissenoverleg: de vier gemeentesecretarissen zijn allen “gelinkt” aan een aantal ambtelijke werkgroepen. Zij fungeren, namens het secretarissenoverleg, als opdrachtgever voor de werkgroep. De linking-pin stemt de voortgang regelmatig af met de voorzitter van de ambtelijke werkgroep. De linking-pin kan op verzoek van de voorzitter of op eigen verzoek aan (een deel van) de beraadslagingen van de werkgroep deelnemen. Voorstellen die door een werkgroep aan het Secretarissenoverleg worden voorgelegd zijn altijd afgestemd met de linking-pin. De linking-pin treedt op als woordvoerder in het Secretarissenoverleg en (in het geval er geen bestuurlijk-politieke consequenties aan verbonden zijn) de Stuurgroep over het voorstel van de werkgroep.

In geval van voorstellen met bestuurlijk-politieke consequenties zorgt de linking-pin voor afstemming met de betreffende portefeuillehouder in de stuurgroep en tevens met de griffier die als trekker optreedt voor de raadswerkgroep waar het betreffende onderwerp gepositioneerd is (of zou moeten worden).

Linking-pins of gemeentesecretarissen nemen geen deel aan raadswerkgroepen.

- Trekkers in het Griffiersoverleg: de vier griffiers hebben allen de verantwoordelijkheid voor een aantal raadswerkgroepen. Zij treden op als trekker van de raadswerkgroepen, die verder wordt ingevuld door raadsleden uit de vier gemeenten². De Raadsgroep fungeert als opdrachtgever voor de raadswerkgroepen. De trekker/griffier treedt op als woordvoerder in de vergaderingen van de Raadsgroep en zorgt voorafgaand voor afstemming in en informatie aan de stuurgroep over het voorstel van de raadswerkgroep.

In geval van voorstellen met bestuurlijk-politieke consequenties voor de huidige gemeenten dan wel ambtelijk-organisatorische consequenties zorgt de trekker/griffier voor afstemming met de betreffende portefeuillehouder in de Stuurgroep en tevens met de linking-pin van de ambtelijke werkgroep waar het betreffende onderwerp gepositioneerd is (of zou moeten worden).

Trekkers/griffiers nemen geen deel aan ambtelijke werkgroepen.

- Portefeuillehouders in de Stuurgroep: de leden van de stuurgroep zijn bestuurlijk verbonden aan een aantal ambtelijke werkgroepen. Bij bestuurlijke vraagstukken wordt de portefeuillehouder, via de linking-pin, geïnformeerd dan wel om advies gevraagd. De portefeuillehouder Westerkwartier draagt er ook zorg voor dat de collegeleden uit de vier gemeenten, die op het onderwerp in hun eigen gemeente portefeuillehouders zijn, vooraf voldoende geïnformeerd en betrokken zijn. Voorstellen met politiek-bestuurlijke consequenties die door een werkgroep, via het Secretarissenoverleg, aan de Stuurgroep worden voorgelegd zijn altijd afgestemd met de portefeuillehouder. De portefeuillehouder treedt, samen met de linking-pin, op als woordvoerder in de Stuurgroep over het voorstel van het secretarissenoverleg.

² Voor onderwerpen in de raadswerkgroep Inrichting Griffie waarbij de positie van de griffier/griffiemedewerkers onderwerp is zal de procesbegeleider de trekkende rol van de griffier(s) in de raadswerkgroep overnemen

Portefeuillehouders of stuurgroepleden nemen geen deel aan ambtelijke dan wel raads werkgroepen.

- De procesbegeleider treedt daar waar nodig op als “troubleshooter”, is verantwoordelijk dat de procesgang niet stopt, de planning wordt gerealiseerd en kan, na instemming van de voorzitter van de Raadsgroep, Stuurgroep, Griffiersoverleg of Secretarissenoverleg (al naar gelang het onderwerp), aan afstemmings-overleggen deelnemen of anderszins interveniëren.

Interventiestappen

Op veel onderwerpen zal duidelijk zijn wie waarvoor verantwoordelijk is en hoe een voorstel (via een opdrachtverstrekking dan wel een uitwerkingsvoorstel) in de projectorganisatie tot besluitvorming leidt. Daar waar sprake is van gezamenlijke verantwoordelijkheid (dus zowel in de ambtelijk-organisatorische lijn richting Stuurgroep als in de bestuurlijk-politieke lijn richting Raadsgroep/Raden) is het van belang goede afspraken te maken.

Bij veel voorstellen die de komende jaren worden gemaakt zal sprake zijn van deze gezamenlijke verantwoordelijkheid (van zowel raden via raadsgroep als colleges via stuurgroep). Om zaken werkbaar te houden zullen onderling afspraken moeten worden gemaakt. Wie pakt welk thema op? Waar ligt het primaat? Hoe worden anderen over de voortgang geïnformeerd en/of betrokken? Bij het maken van dergelijke werkafspraken wordt ook een verantwoordelijkheid bij de werkgroepen (zowel ambtelijke als raads werkgroepen) zelf gelegd. Daar waar er onderling niet wordt uitgekomen of er “sturing van bovenaf” gewenst of nodig is kan worden gebruik gemaakt van de onderstaande “interventiestappen”. Pas als een stap niet tot succes leidt wordt de volgende stap gemaakt. Achtereenvolgens worden de volgende stappen onderscheiden:

- Werkgroepen (ambtelijke en raads werkgroepen) maken onderling werkafspraken en stemmen deze met betrokkenen af;
- Advies/interventie van linking-pin(s);
- Afstemming en gezamenlijke actie linking-pin/gemeentesecretaris en trekker/griffier;
- Bespreking in Secretarissen-griffiersoverleg (SGO);
- Afstemming en gezamenlijke actie via “de 3 Hoek” (linking-pin/gemeentesecretaris, trekker/griffier en portefeuillehouder namens Stuurgroep) in het geval van politiek/bestuurlijke en/of ambtelijke afstemmingsvraagstukken;
- Indien er (ook) een inhoudelijke afstemming met betrokkenheid van de betreffende voorzitters van de ambtelijke werkgroep en de raads werkgroep gewenst is, schuiven deze beiden hier gezamenlijk bij aan, waardoor er sprake is van een afstemming via “de 5 Hoek” (deze verbreding naar een meer inhoudelijke afstemming in de 5 Hoek kan overigens voor de portefeuillehouder reden zijn -naar eigen inzicht- iets meer afstand te nemen van deze afstemming);
- Bespreking in en advies/interventie van Stuurgroep;
- Bespreking in en advies/interventie van Raadsgroep;
- Bespreking in en advies/interventie van de vier gemeenteraden.

Achterliggende informatie

Voor de liefhebbers is als eerste bijlage bij deze notitie een processchema gevoegd. In dit processchema kan de “papieren weg” van een voorstel tot een besluit binnen de projectorganisatie worden afgelezen. Een tweede bijlage betreft een eerste versie van een meer uitgewerkte planning. Daar is ook door de Raadsgroep om verzocht. In het plan van aanpak is een globale planning van de processtappen op hoofdlijnen en per kwartaal gegeven. In de bijgevoegde detailplanning is een verdere detaillering gegeven, is voorts rekening gehouden met het feit dat een aantal formele processtappen hebben moeten wachten op de besluitvorming rond het Middag-Humsterland. In het schema is ook de planning van de vergadermomenten van de belangrijkste gremia binnen de projectorganisatie gegeven. Deze planning moet worden beschouwd als een dynamisch document en zal met enige regelmaat (bij aanzienlijke aanpassingen maandelijks, maar minimaal eens per kwartaal) worden geactualiseerd.